

Oikeustapauskokoelma

Asia C-571/16

Nikolay Kantarev
vastaan
Balgarska Narodna Banka

(Administrativen sad Varnan esittämä ennakkoratkaisupyyntö)

Ennakkoratkaisupyyntö – Talletusten vakuusjärjestelmät – Direktiivi 94/19/EY – 1 artiklan 3 alakohdan i alakohta – 10 artiklan 1 kohta – Käsite ”talletus, jota ei kyetä maksamaan” – Jäsenvaltion vastuu unionin oikeuden rikkomisesta yksityisille aiheutuneista vahingoista – Unionin oikeuden riittävän ilmeinen rikkominen – Jäsenvaltioiden menettelyllinen itseäärämis-oikeus – Vilpittömän yhteistyön periaate – SEU 4 artiklan 3 kohta – Vastaavuus- ja tehokkuusperiaatteet

Tiivistelmä – Unionin tuomioistuimen tuomio (viides jaosto) 4.10.2018

1. *Ennakkoratkaisukysymykset – Tutkittavaksi ottaminen – Rajat – Hypoteettiset kysymykset, joihin ei voida antaa hyödyllistä vastausta*

(SEUT 267 artikla)

2. *Sijoittautumisvapaus – Palvelujen tarjoamisen vapaus – Luottolaitokset – Talletusten vakuusjärjestelmät – Direktiivi 94/19 – Talletus, jota ei kyetä maksamaan – Sellaista kansallista lainsäädäntöä, jonka mukaan sen määrittäminen, ettei talletuksia kyetä maksamaan, riippuu luottolaitoksen maksukyvyttömyydestä ja sen pankkitoimiluvan peruuttamisesta, ei voida hyväksyä – Poikkeamista sen määrittämiselle, ettei talletuksia kyetä maksamaan, ja talletusten palauttamiselle asetetuista määräajoista ei voida hyväksyä*

(Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 94/19, sellaisena kuin se on muutettuna direktiivillä 2009/14, 1 artiklan 3 alakohta ja 10 artiklan 1 kohta)

3. *Sijoittautumisvapaus – Palvelujen tarjoamisen vapaus – Luottolaitokset – Talletusten vakuusjärjestelmät – Direktiivi 94/19 – Talletus, jota ei kyetä maksamaan – Toteaminen toimivaltaisten kansallisten viranomaisten nimenomaisella päätöksellä*

(Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 94/19, sellaisena kuin se on muutettuna direktiivillä 2009/14, 1 artiklan 3 alakohdan i alakohta)

4. *Sijoittautumisvapaus – Palvelujen tarjoamisen vapaus – Luottolaitokset – Talletusten vakuusjärjestelmät – Direktiivi 94/19 – Talletus, jota ei kyetä maksamaan – Talletuksen määrittäminen sellaiseksi, jota ei kyetä maksamaan, ei voi edellyttää sitä, että etukäteen pyydetään maksun suorittamista*

(Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 94/19, sellaisena kuin se on muutettuna direktiivillä 2009/14, 1 artiklan 3 alakohdan i alakohta)

5. *Sijoittautumisvapaus – Palvelujen tarjoamisen vapaus – Luottolaitokset – Talletusten vakuusjärjestelmät – Direktiivi 94/19 – Yksityisten oikeudet – 1 artiklan 3 alakohdan i alakohta – Jäsenvaltio on loukannut yksityisten oikeuksia – Velvollisuus korvata yksityisille aiheutunut vahinko – Edellytykset – Riittävän ilmeinen loukkaaminen – Loukkaamisen ja vahingon välinen syy-yhteys – Kansallisen tuomioistuimen suorittama tarkastus*

(Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 94/19, sellaisena kuin se on muutettuna direktiivillä 2009/14, 1 artiklan 3 alakohdan i alakohta)

6. *Euroopan unionin oikeus – Yksityisten oikeudet – Jäsenvaltio on loukannut yksityisten oikeuksia – Velvollisuus korvata yksityisille aiheutunut vahinko – Korvaamista koskevat säännöt – Kansallisen oikeuden soveltaminen – Tehokkuus- ja vastaavuusperiaatteiden noudattaminen – Kansallinen lainsäädäntö, jossa säädetään kahdesta eri oikeussuojakeinosta, joihin sovelletaan erilaisia edellytyksiä – Kansallinen lainsäädäntö, jossa asetetaan korvauksen saamista koskevan oikeuden edellytykseksi näyttö virheen olemassaolosta – Kansallinen lainsäädäntö, jossa säädetään kertaluonteisesta tai oikeudenkäynnin intressiin suhteutetusta oikeudenkäyntimaksusta – Kansallinen lainsäädäntö, jossa asetetaan yksityisten korvauksensaamisoikeuden edellytykseksi vahingon taustalla olevan hallintotoimen etukäteinen kumoaminen – Hyväksyttävyyys – Edellytykset – Kansallista lainsäädäntöä, jossa asetetaan korvauksensaamisoikeudelle lisäedellytys, joka koskee sitä, että kansallinen viranomais on aiheuttanut vahingon tahallisesti, ei voida hyväksyä*

(SEU 4 artiklan 3 kohta)

1. Ks. tuomion teksti.

(ks. 42–45 kohta)

2. Talletusten vakuusjärjestelmistä 30.5.1994 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 94/19/EY, sellaisena kuin se on muutettuna 11.3.2009 annetulla Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivillä 2009/14/EY, 1 artiklan 3 alakohtaa ja 10 artiklan 1 kohtaa on tulkittava siten, että ne ovat esteenä yhtäältä kansalliselle lainsäädännölle, jonka mukaan sen määrittäminen, ettei talletuksia kyetä maksamaan, riippuu luottolaitoksen maksukyvyttömyydestä ja sen pankkitoimiluvan peruuttamisesta, ja toisaalta sille, että kyseisten säännösten mukaisista määräajoista sen määrittämiselle, ettei talletuksia kyetä maksamaan, ja talletusten palauttamiselle poiketaan sillä perusteella, että luottolaitoksen asettaminen erityisvalvontaan on välttämätöntä.

(ks. 69 kohta ja tuomiolauselman 1 kohta)

3. Direktiivin 94/19, sellaisena kuin se on muutettuna direktiivillä 2009/14, 1 artiklan 3 alakohdan i alakohtaa on tulkittava siten, että talletukset on määritettävä kyseisessä säännöksessä tarkoitetulla tavalla sellaisiksi, joita ei kyetä maksamaan, toimivaltaisten viranomaisten nimenomaisella päätöksellä eikä tätä voida päätellä kyseisten viranomaisten muista toimista, kuten Bulgarska Narodna Bankan (Bulgarian keskuspankki) päätöksestä asettaa Korporativna Targovska Banka erityisvalvontaan, tai pääasian olosuhteiden kaltaisista olosuhteista.

(ks. 78 kohta ja tuomiolauselman 2 kohta)

4. Direktiivin 94/19, sellaisena kuin se on muutettuna direktiivillä 2009/14, 1 artiklan 3 alakohdan i alakohdalla on tulkittava siten, että pankkitalletuksen määrittäminen kyseisessä säännöksessä tarkoitettulla tavalla sellaiseksi, jota ei kyetä maksamaan, ei voi edellyttää sitä, että tallettaja on etukäteen pyytänyt luottolaitosta suorittamaan maksun, mutta pyyntöä ei ole noudatettu.

(ks. 87 kohta ja tuomiolauselman 3 kohta)

5. Direktiivin 94/19, sellaisena kuin se on muutettuna direktiivillä 2009/14, 1 artiklan 3 alakohdan i alakohdalla on välitön oikeusvaikutus ja se on oikeussääntö, jolla on tarkoitus antaa yksityisille oikeuksia, jotka mahdollistavat sen, että tallettajat nostavat kanteita, joilla vaaditaan talletusten liian myöhäisen palauttamisen seurauksena kärsityn vahingon korvaamista. Ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen on tutkittava yhtäältä, onko sen, ettei talletuksia kyetä maksamaan, jättäminen määrittämättä – huolimatta mainitussa säännöksessä selkeästi ilmaistujen edellytysten täyttymisestä – kyseisen säännöksen mukaisessa viiden työpäivän määräajassa pääasian olosuhteissa unionin oikeudessa tarkoitettu riittävän ilmeinen rikkominen ja toisaalta, onko kyseisen rikkomisen ja Nikolay Kantarevin kaltaisen tallettajan kärsimän vahingon välillä välitön syy-yhteys.

(ks. 117 kohta ja tuomiolauselman 4 kohta)

6. SEU 4 artiklan 3 kohtaa sekä vastaavuus- ja tehokkuusperiaatteita on tulkittava siten, että tilanteessa, jossa Bulgariassa ei ole erillistä menettelyä kyseisen jäsenvaltion saattamiseksi vastuuseen siitä, että kansallinen viranomainen rikkoo unionin oikeutta, aiheutuneista vahingoista,

- ne eivät ole esteenä kansalliselle lainsäädännölle, jossa säädetään kahdesta erillisestä oikeussuojakeinosta, jotka kuuluvat eri tuomioistuinten toimivaltaan ja joihin sovelletaan eri edellytyksiä, kunhan ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin ratkaisee, onko Bulgarian keskuspankin kaltainen kansallinen viranomainen saatettava kansallisen oikeuden mukaan vastuuseen valtion ja kuntien vahingonkorvausvastuusta annetun lain (Zakon za otgovornostta na darzhavata i obshtinite za vredi) vai sopimusvelvoitteista ja sopimuksista annetun lain (Zakon za zadalzheniata i dogovorite) perusteella, ja ovatko molemmat oikeussuojakeinot vastaavuus- ja tehokkuusperiaatteiden mukaisia
- ne ovat esteenä kansalliselle lainsäädännölle, jossa asetetaan yksityisten korvauksensaamisoikeudelle lisäedellytys, joka koskee sitä, että kyseessä oleva kansallinen viranomainen on aiheuttanut vahingon tahallisesti
- ne eivät ole esteenä kansalliselle lainsäädännölle, jossa asetetaan yksityisten korvauksensaamisoikeuden edellytykseksi heitä koskeva velvoite esittää näyttö tuottamuksesta, kunhan tuottamuksen käsitteeseen perustuva edellytys ei ole ankarampi kuin riittävän ilmeisen rikkomisen käsitteeseen perustuva edellytys, mikä ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen on tutkittava
- ne eivät ole esteenä kansalliselle lainsäädännölle, jossa säädetään kertaluonteisesta tai oikeudenkäynnin intressiin suhteutetusta oikeudenkäyntimaksusta, kunhan maksun maksaminen ei ole tehokkuusperiaatteen vastaista, kun otetaan huomioon maksun määrä, se, aiheutuuko siitä mahdollisesti ylivoimainen este asian saattamiselle tuomioistuimen käsiteltäväksi, sen pakollisuus sekä mahdollisuudet vapautua siitä, mikä ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuin on tutkittava, ja
- ne eivät ole esteenä kansalliselle lainsäädännölle, jossa asetetaan yksityisten korvauksensaamisoikeuden edellytykseksi vahingon taustalla olevan hallintotoimen etukäteinen kumoaminen, kunhan vahinkoa kärsineelle henkilölle voidaan kohtuudella asettaa tällainen vaatimus, mikä ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen on tutkittava.

(ks. 147 kohta ja tuomiolauselman 5 kohta)